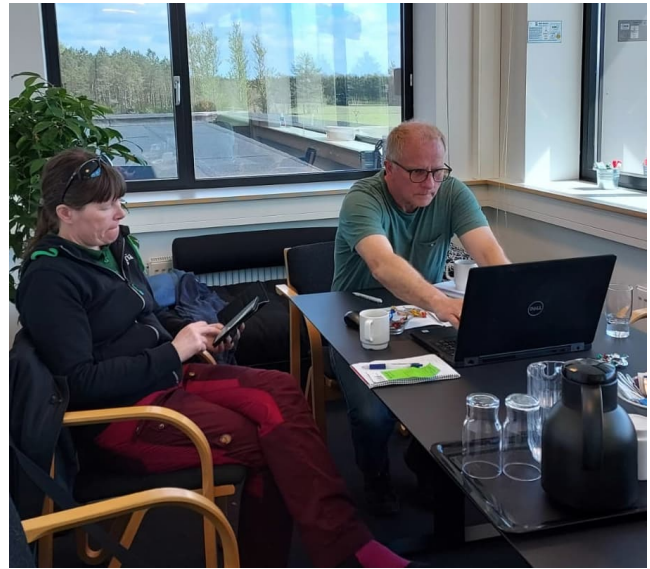

Jobshadowing 2.-4.5.2023, Erasmus-hanke

Tanska, Jyllanti, luomuasiantuntijat Hans Lund ja Solvejg Horst Petersen ØkologiRådgivning Danmark
Luomuasiantuntijat Ulla Turunen ja Pirkko Tuominen, ProAgria Itä-Suomi

Teemoina: Laiduntaminen isoilla luomumaitotiloilla sekä vasikoiden hoito

ØkologiRådgivning Danmark (<https://oerd.dk/>) on Tanskan suurin luomuasiantuntijataho. Se keskittyy pelkästään luomutuotannon neuvontaan eri näkökulmista. Toimistoja on 5 kpl ja pääosa asiakkaista asuu ympäri Jyllannin niemimaata. Pääsimme tutustumaan kahden huippuasiantuntijan arkeen tilakäynneillä ja toimistossa.

Luomutuotanto Tanskassa on vahvaa ja maalla on poliittinen tahto olla Euroopan johtava luomumaa. Luomusertifiointista vastaa valtio ja se on maksutonta viljelijöille. Sertifoidun luomun merkki onkin kuluttajille tuttu ja valikoima kaupoissa runsas. Tanskassa kulutetaan paljon luomutuotteita, luomu markkinaosuus on ollut vuonna 2021 12,8 %, Suomessa vastaava luku on 2,6 %.

Luomumaidontuotannossa haasteet ovat samantyyppiset kuin Suomessa eli luomumaidon hintaero tavanomaiseen on kaventunut samalla kuin rehujen hinnat ovat nousseet. Suurta ”pakoa” luomumaidontuotannosta ei vielä ole ollut, mutta nykyiset toimijat joutuvat aiempaakin enemmän miettimään mm. ruokinnan kustannuksia.

Tätä kautta kiinnostus laidunnuksen tehostamiseen on noussut ja siihen sekä Hans että Solvejg etsivät asiakkaiden kanssa yhdessä keinoja. Laidunten siemenseoksia mietitään, pohditaan yksivuotisen laidunten hyödyntämistä, lohkojakoja ja erityisesti sitä, miten laidunruokintaa täydennetään navetassa, jotta kaikki mahdollinen hyöty sulavasta rehusta saadaan irti. Laidunkausi on Tanskassa huhtikuusta-lokakuulle, pidempi aika hyödyntää laitumia ja panostaa laidunkauteen.

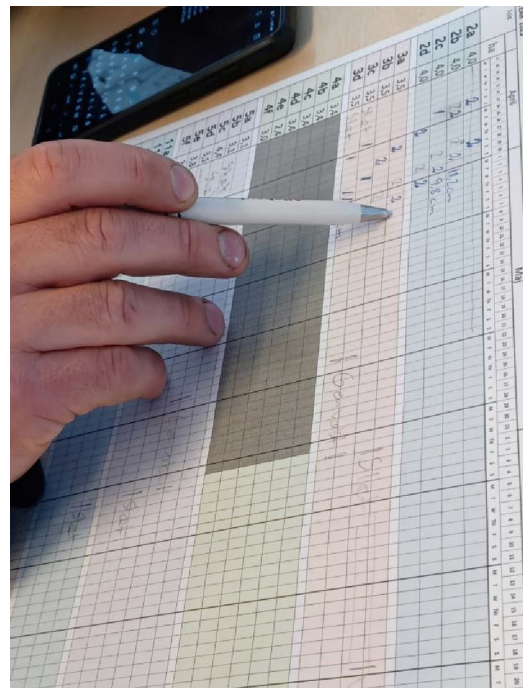
Tärkeänä osana kehittämistä on meillekin tuttu: mitä mittaat, sitä voit parantaa. Laidunten sadontuottoa siis mitataan ja verataan saatuja tuloksia toisten tilojen saavutuksiin pienryhmissä. Kilpailuhenki saa viljelijät tavoittelemaan aiempaakin suurempaa laidunruohon osuutta ruokinnasta.

Nurmilautanen on aktiivisessa käytössä nurmen satotuoton arvioinnissa. Tällä tilalla isäntä itse mittaa laidunlohkojen kasvuston määrän ennen eläinten tuloa laitumelle ja uudestaan laidunnuksen jälkeen nähdäkseen, paljonko eläimet ovat lohkolta nurmea syöneet. Samoin seurataan lohkojen kasvua syötön jälkeisinä päivinä. Samaa lohkoa ei syötetä kahta päivää peräkkäin. Jos kasvustoa on jäänyt syömättä käyvät lehmät seuraavan päivän muualla ennen kuin palaavat samalle lohkolle syömään loput.

Laidunlohkot on tehty kiinteillä aidoilla suunnilleen saman kokoisiksi, eikä niiden kokoa muuteta. Mikäli syönti ei vastaa toiveita, muutetaan laitumella oloaikaa tai navetassa annettavan appeen koostumusta tai joskus voidaan myös vaihtaa lohkolle seuraavaksi eri kokoinen lehmäryhmä. Muistinpanoihin merkitään, milloin mikäkin ryhmä on ollut milläkin laidunlohkolla ja onko lohkolta tarkoitus tehdä rehua tahi levittää sille lietettä.

friskgræs	KFL analyse	MDI	Referenceværdi	M-score
Variabel				
Tørstof g/kg	220,9	.	192,4	4
Aske g/kg TS	71,3	0,3	80,8	2
FK org stof %	87,3	0,2	77,5	5
Råprotein g/kg TS	189,9	0,3	164,0	4
NDF g/kg TS	320,9	0,2	389,7	2
-
Træstof g/kg TS	150,5	0,4	203,7	2
Sukker g/kg TS	221,2	0,3	168,3	4
Total kløver %	9,5	0,4	25,5	2
Rødkløver %	3,6	1,9	15,9	2

Tilakäynnillä laidunnurmesta otettiin myös näyte analysoitavaksi, jotta muutokset ruokinnan suunnitteluun pystyttiin tekemään tiedon - eikä arvauksen - perusteella. Sokeria ja valkuaista laitumessa vaikutti tulosten perusteella olevan hyvin, joten ei ihme, että ruoho maistui lehmille hyvin 😊

Monivuotisissa laidunnurmista yleisin nurmuseos sisältää 55-60% monivuotista raiheinää eri lajikkeina. Maittavuutta lisäämässä on timoteita n. 10-15% ja mukana myös nurminataa n. 10%, niittynurmikkaa muutama prosentti sekä useampaa valkoapilalajiketta n. 10% ja vajaat 10% puna-apilaa. Laitumet ovat tiheitä ja ne syötetään meikäläisittäin ajatellen varsin matalana.

Laidunnurmien uudistukseen käytetään yleisesti taktiikkaa, missä monivuotisen nurmen lopetuksen jälkeen tulee ruis-raiheinä -seos ja seuraavana vuonna kylvetään uusi monivuotinen nurmi käyttäen keväällä kylvettävää ruista suojakasvina. Ruis maittaa hyvin sokeripitoisuutensa vuoksi, eikä alhaista kuitua nähdä ongelmaksi. Ruista ei kuitenkaan suositella olevan laidunkaudelle enempää kuin 8 aaria/lehmä, jotta ruokinta pysyy tasapainossa. Kylvömäärissä tavoitteena on rukiilla 200 kpl itävää siementä /m² ja lisäksi yksivuotista raiheinää 20 kg/ha.

Kuvassa muutama vko aiemmin perustettu ruislaidun. Jonkin verran ovat haasteita aiheuttaneet toukat, jotka syövät rukiin taimista juuret.

Ruislohkolle suositellaan 5 – 7 pv:n laidunkiertoa, kun se apilalaitumilla on pidempi.

Henkilökohtaisen neuvonnan lisäksi tiloilla on mahdollisuus osallistua ns. Eliittilaidunnusryhmään. Tavoitteena on pitää tilojen fokus laidunnuksessa koko laidunkauden ajan. Ryhmäläiset saavat kerran viikossa ”nurmikirjeen”, missä kerrotaan ajankohtaisista asioista liittyen laidunnukseen. Ryhmäläiset pääsevät vertailemaan omia tuloksiaan 30-40 muun maitotilan saavtuksiin. Ryhmällä on kaksi fyysistä tapaamista – yksi keskellä laidunkautta ja toinen laidunkauden päätteeksi, jolloin päästään tarkastelemaan kauden tuloksia. Avuksi saa kokoneiden laidunnusasiantuntijoiden neuvot sekä ryhmän sparrauksen. Joka viikko jonkun tilalta otetaan laidunruohosta analyysi, jonka tulokset tiedotetaan muillekin, jolloin nähdään kasvuston rehuarvojen kehitystä kasvukauden aikana. Kaudelle asetetaan tavoitteet, joiden saavuttamista seurataan tilakäynneillä, joiden yhteydessä myöskin muuta ruokintaa rukataan tarvittaessa. Ryhmään osallistuminen maksaa perusmaksun (n. 335€) ja varsinainen neuvonta laskutetaan kuluneen ajan mukaan. Pelkän viikoittaisen nurmikirjeen voi tilata hintaan 170€.

ØkologiRådgivning Danmark Benchmark Eliteafgræsning 2023

ØkologiRådgivning
Danmark ApS

Dato: 10-09-2022		
Ha/ko til afgræsning	>0,1	<1
Antal køer	>100	<500
Græsoptagelse	>0	<50
Årsydelse/ko	>7000	<11000
Race	Alle	
Malkesystem	Alle	
Dage mellem afg.	>1	<30

	Egen besætning	Sammenligningsgruppens resultater			Gns alle besætninger		
	43802	5 Besætninger	Min	Max	7 Besætninger	Min	Max
Græsoptagelse (sidste Foderkontrol)	13,0	10,3	8,0	13,0	9,4	1,9	13,0
Græsoptagelse til dato	130	106	59	134	88	10	134
Kraftfoder, kg TS	3,2	6,3	3,2	7,6	6,6	3,2	8,7
Ha/ko forventet	0,43	0,33	0,26	0,43	0,18	0,15	0,52
Udbytte Kg ts/ha/dag (sidste Foderkontrol)	72,6	47,7	22,8	72,6	47,1	16,7	75,0
Ydelse i forhold til forventet (sidste Foderkontrol)	102,6	108,0	102,6	112,2	104,8	92,7	112,2
EKM/malkende ko (sidste Foderkontrol)	27,0	31,7	27,0	34,8	32,3	27,0	34,8
Fedt %	4,84	4,47	4,25	4,84	4,44	4,25	4,84
Protein %	3,65	3,55	3,43	3,65	3,55	3,43	3,65
Dage mellem afgræsning (sidste foderkontrol)	6,0	8,0	5,0	14,0	8,0	5,0	14,0
Restbeløb (sidste Foderkontrol)	70,8	78,2	70,8	92,4	76,9	58,2	92,4
Celletal (sidste Foderkontrol)		184.000	145.000	220.000	200.600	145.000	259.000
Foderpris (kr/kg tørstof) (sidste Foderkontrol)	1,29	1,83	1,29	2,23	1,97	1,29	2,74
Mælkepris kr/kg EKM (seneste foderkontrol)	3,59	3,80	3,59	3,89	3,82	3,59	3,97
Antal køer (gns. sæsonen)	240	264	103	395,0	365	103	685
Året til dato							
EKM årsydelse ydelseskontrol (april 2022)	8.000	8.971	8.000	9.758	7.647	5.450	12.000
Opnået ydelse i forhold til forventet gns	102,6	107,8	102,6	111,3	104,6	92,7	111,3
Udbytte i afgræsningsmarken	-	298	210	387	261	64	387
Ha/ko opnået	0,42	0,35	0,28	0,42	0,31	0,15	0,42
Gns. Dage mellem afgræsning	6,0	8,0	5,0	14,0	8,0	5,0	14,0
Mælkepris gns. (kr/kg EKM)	0,15	0,29	0,15	0,80	0,25	0,15	0,80
Foderpris gns	1,29	1,84	1,29	2,31	1,98	1,29	2,74
Restbeløb (gns)	70,84	77,90	70,84	92,44	76,65	58,21	92,44
Dage på græs	10	12	5	25	10	5	25
Celletal (gns til dato)	0	180.375	145.000	220.000	195.417	145.000	259.000

Yllä olevassa kuvassa esimerkki ryhmäläisten saamasta vertailutiedosta omaa vastaavilta tiloilta.

Kulkuväyliin on tiloilla panostettu, jotta lehmäliikenne navetalta kauemmillekin lohkoille on sujuvaa. Maksimietäisyytenä laitumille pidetään noin 2 km talouskeskuksesta.

Laidunnurmet ovat tyypillisesti tiheitä ja maittavan näköisiä. 😊

Pihatoiden läheisyydessä on reilusti laidunpinta-alaa ympärillä, mikä helpottaa laiduntamisen suunnittelua.

Lisärehua annetaan pihatton läheisyydessä oleville ruokintapaikoille, joissa myös juomapaikkoja.

Rehulogistiikkaan kiinnitetty huomiota. Säilörehua ei tarvita niin paljon kuin Suomessa, kun pidempään laidunkauteen pystytään panostamaan.

Kesäisin joudutaan turvautumaan nurmien sadetukseen.

Metsäkaistaleiden ja pensaiden avulla vähennetään eroosion vaikutusta. Tanskan pinta-alasta on maatalouden käytössä 64 %, kun Suomessa luku on 7 %.

Vasikoiden hoito:

Poikimaosastot ovat pitkälti ryhmäpoikimaosastoja, eikä jatkossa ilmeisesti Tanskassa saa yksittäisiä poikimakarsinoita edes tehdä irtoaidoista.

Umpilehmät laiduntavat kauempana talouskeskuksesta ja tuodaan lähilaitumille pari viikkoa ennen poikimista, jotta niiden valvonta on helpompaa.

Vasikoiden huolelliseen kuivutukseen oli vierailukohteissa kiinnitetty hyvin huomiota. Kaikille oli tarjolla juoman lisäksi vettä, karkearehua ja mysläiä tai viljan ja tiivisten sekoitusta.

Tanskassa vasikoiden laidunnus aloitetaan 4 kk:n iässä.

Vasikoilla hyvin tilaa, onnellisen näköisiä eläimiä.

Maitojuomat tuodaan juomavaunuilla vasikkakatoksiin ja igluihin.

Nuorten eläinten totutteluaitaus laitumella tehty siirtoaidoilla ja paaleilla.

Totutteluaitaus ja suojaa nuorille eläimille.